Lietas Nr. C68306519
Lietas arhīva Nr. CA-0221-21/10
ECLI:LV:RAT:2021:0304.C68306519.15.S

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā

Rīgā 2021. gada 4. martā

Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija šādā sastāvā:
tiesnešu apspriedes priekšsēdētājs tiesnesis Arnis Dundurs,
tiesneses Svetlana Beļajeva, Dzintra Zvaigznekalna-Žagare,
rakstveida procesā izskatīja civillietu SIA „BOLDERĀJAS KUĢU REMONTA RŪPNĪCA" prasībā pret Sabiedrību ar ierobežotu atbildību „KVT L" par līguma atzīšanu par spēkā neesošu sakarā ar SIA „BOLDERĀJAS KUĢU REMONTA RŪPNĪCA" apelācijas sūdzību par Rīgas pilsētas Pārdaugavas tiesas 2019. gada 29. novembra spriedumu.

A p r a k s t o š ā d a ļ a

[1] SIA „BOLDERĀJAS KUĢU REMONTA RŪPNĪCA" 2019. gada 27. februārī cēlusi tiesā prasību pret Sabiedrību ar ierobežotu atbildību „KVT L" (turpmāk arī – SIA „KVT L"), lūdzot atzīt par spēkā neesošu starp pusēm noslēgtā 2008. gada 1. aprīļa līguma Nr. 18 punktu Nr. 8 par strīdu risināšanu Arbitrāžas konsultāciju centra šķīrējtiesā.

Prasības pieteikumā norādīts, ka saskaņā ar minēto 2008. gada 1. aprīļa līgumu Nr. 18 atbildētāja kā izpildītāja apņēmusies izpildīt uz kuģiem un citos objektos korpusa, metināšanas un tiem līdzi sekojošos darbus atbilstoši prasītājas kā pasūtītājas pieteikumiem. 2019. gada februārī prasītāja saņēmusi Arbitrāžas konsultāciju centra šķīrējtiesas paziņojumu par to, ka pret viņu atbildētāja cēlusi prasību šķīrējtiesā.

Pieteikums pamatots ar apstākļiem, ka minētais 2008. gada 1. aprīļa līgums bijis noslēgts līdz 2009. gada 31. decembrim, līdz ar to arī tajā ietvertā šķīrējtiesas klauzula nav spēkā kopš 2009. gada 31. decembra un visi strīdi saistībā ar minēto līgumu ir risināmi vispārējas jurisdikcijas tiesā. Vienlaikus prasībā norādīts uz Komerclikuma 406. pantā noteikto trīs gadu noilguma termiņu un Civillikuma 1893. pantu, ka saistību tiesības izbeidzas, ja tiesīgā persona tās pienācīgi neizlieto likumā noteiktā noilguma termiņā.

[2] Ar Rīgas pilsētas Pārdaugavas tiesas 2019. gada 29. novembra spriedumu nospriests noraidīt SIA „BOLDERĀJAS KUĢU REMONTA RŪPNĪCA" prasību pret SIA „KVT L" par līguma atzīšanu par spēkā neesošu.

Spriedums pamatots ar šādiem apsvērumiem.

[2.1] Tiesa nodibinājusi, ka 2008. gada 1. aprīlī starp pusēm noslēgts līgums Nr. 18, kura 8. punktā iekļauta šķīrējtiesas klauzula, nosakot, ka jebkurš strīds, nesaskaņa vai prasība, kas izriet vai skar šo līgumu, tiek risināts pārrunu ceļā, bet, ja tas nav iespējams, – tiek izšķirts Arbitrāžas konsultāciju centra šķīrējtiesā saskaņā ar šīs šķīrējtiesas nolikumu, viena tiesneša sastāvā, rakstveida procesā un ar nosacījumu, ka gadījumā, ja atbildētājs nesniedz atsauksmi uz prasību, skaitās, ka tas atzīst prasību. Līgums noslēgts līdz 2009. gada 31. decembrim.

Atbildētāja 2019. gadā vērsusies pret prasītāju ar prasību Arbitrāžas konsultāciju centra šķīrējtiesā, kura prasību apmierinājusi.

[2.2] Atsaucoties uz Civilprocesa likuma 23. panta pirmo daļu, tiesa norādījusi, ka darījumā ietvertā šķīrējtiesas klauzula ir patstāvīgs civiltiesisks darījums un tam ir jāatbilst visiem tiesiska darījuma priekšnosacījumiem.

Ievērojot Civillikuma 1427. panta noteikumus attiecībā uz darījuma dalībnieku gribas izteikuma nepieciešamību, tiesa skaidrojusi, ka darījumi var būt apstrīdami vai spēkā neesoši gribas defektu dēļ, ko izsaukusi maldība, viltus vai spaidi. Spēkā neesoši ir tādi darījumi, kas vispār nekad nav ieguvuši saistošu spēku, proti, no juridiskā viedokļa nekad nav bijuši.

Sakarā ar to tiesa konstatējusi, ka prasītāja neapstrīd, ka, noslēdzot strīdus 2008. gada 1. aprīļa līgumu, puses labprātīgi vienojušās par šķīrējtiesas klauzulas iekļaušanu līgumā. Prasība nesatur norādes uz gribas defektiem, kas būtu par pamatu darījuma – līguma atzīšanai par spēkā neesošu.

[2.3] Tiesa konstatējusi, ka prasītāja apstrīd laika posmu, kad atbildētāja prasījusi saistību izpildi, norādot, ka šādai prasībai ir iestājies noilgums.

Citējot Civillikuma 1910. pantu, tiesa norādījusi, ka noilgums izbeidz saistību kā tādu, taču noilguma iestāšanās neietekmē darījuma spēku. Ja ir notecējis noilguma termiņš, nav pamata vērtēt faktus, kas pamato attiecīgas saistības rašanos, pastāvēšanu, pārkāpšanu, vērtējami fakti, no kuriem atkarīgs noilguma termiņa tecējums.

Tiesas ieskatā prasītājas ierunu par saistību noilgumu var izmantot procesā, kurā tiesa lemj par to, vai ir izsniedzams izpildu raksts šķīrējtiesas sprieduma izpildei un, konstatējot apstākļus, kas pierāda noilguma iestāšanos, tas ir pamats atteikt izsniegt izpildu rakstu, bet noilgums nevar būt par pamatu līguma atzīšanai par spēkā neesošu.

[3] Par minēto tiesas 2019. gada 29. novembra spriedumu prasītāja SIA „BOLDERĀJAS KUĢU REMONTA RŪPNĪCA" iesniegusi apelācijas sūdzību, pārsūdzot tiesas spriedumu pilnā apjomā un lūdzot celto prasību apmierināt. Lūgts starp pusēm noslēgtā 2008. gada 1. aprīļa līguma Nr. 18 punktu Nr. 8 par strīdu risināšanu Arbitrāžas konsultāciju centra šķīrējtiesā atzīt par spēkā neesošu no 2019. gada 27. februāra, tas ir, no prasības pieteikuma iesniegšanas tiesā.

Apelācijas sūdzībā norādīti šādi argumenti.

[3.1] Tiesa spriedumā analizējusi tikai pušu izteikto gribu 2008. gada 1. aprīlī, bet ne laikā, kad slēgta papildu vienošanās par līguma darbības termiņa pagarināšanu līdz 2009. gada 31. decembrim. Šajā papildu vienošanās nekāda vienošanās par strīdu risināšanas kārtību šķīrējtiesā nav bijusi. Līdz ar to tiesa kļūdījusies, secinot, ka nav konstatējami kādi gribas defekti, kas būtu par pamatu darījuma atzīšanai par spēkā neesošu.

Tiesa kļūdaini secinājusi, ka saistību noilgums nav vērtējams tiesas procesā, kurā tiek izskatīta prasība par klauzulas atzīšanu par spēka neesošu, jo,

tiesas ieskatā, tas esot skatāms tiesas procesā par izpildu raksta izsniegšanu uz šķīrējtiesas sprieduma pamata. Šai ziņā tiesa izdarījusi pretrunīgus secinājumus, neņemot vērā tiesas nolēmumu par atteikumu izdot izpildu rakstu, kurā ir pilnīgi un vispusīgi analizēts noilguma institūts.

Līdz ar to tiesa nav izpratusi prasības būtību, jo, pirmkārt, papildu vienošanās nesatur atsauci uz klauzulas piemērošanu strīdā starp pusēm, otrkārt, ir iestājies noilgums un tas ir secināts tiesas nolēmumos, treškārt, strīds par parādu nav skatāms šķīrējtiesā, jo parādsaistības neeksistē, par ko liecina iesniegtie bankas dokumenti un arī tas, ka atbildētāja nekad nav apstrīdējusi naudas saņemšanas faktu.

[3.2] Prasības pieteikums tiesā iesniegts, vadoties no Civilprocesa likuma 1. panta, ka katrai fiziskajai un juridiskajai personai ir tiesības uz savu aizskarto vai apstrīdēto civilo tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu aizsardzību tiesā.

Līdz ar prasītājai ir tiesības lūgt tiesu atzīt par spēkā neesošu strīdus līguma Nr. 18, kas noslēgts 2008. gada 1. aprīlī, 8. punktu. Lūgts atzīst to par spēkā neesošu uz prasības pieteikuma iesniegšanas dienu tiesā, tas ir, 2019. gada 27. februāri, atsaucoties uz Civilprocesa likuma 418. panta otrās daļas 1. punktu, kas paredz prasījuma precizēšanu apelācijas sūdzībā.

[4] Pamatojoties uz Covid-19 infekcijas izplatības pārvaldības likuma 10. pantu, minētā civillieta tikusi nolikta izskatīšanai rakstveida procesā, ievērojot drošības pasākumus un izvērtējot apstākļus, ka lietu ir iespējams izskatīt rakstveida procesā, nodrošinot lietas dalībnieku procesuālo tiesību ievērošanu.

Civillietu tiesas kolēģija nolēmusi pievienot lietas materiāliem apelācijas sūdzībai pievienoto nolēmumu atvasinājumus, par ko atbildētāja iebildumus nav izteikusi.

M o t ī v u d a ļ a

[5] Civillietu tiesas kolēģija, pārbaudījusi un novērtējusi lietā iegūtos pierādījumus kopsakarā ar iesniegto apelācijas sūdzību, atzīst, ka apelācijas sūdzība nav pamatota un prasība ir noraidāma šādu apsvērumu dēļ.

[5.1] Prasības pieteikumā prasītāja lūgusi atzīt par spēkā neesošu pušu 2008. gada 1. aprīļa līguma 8. punktā ietverto šķīrējtiesas klauzulu divu iemeslu dēļ. Pirmkārt, prasītāja norādījusi uz to, ka konkrētās līgumsaistības ir izpildītas. Otrkārt, ka prasījumiem, kas izriet no minētajām līgumsaistībām, ir iestājies noilgums. Tomēr, kā uz to pareizi norādījusi pirmās instances tiesa, neviens no šiem iemesliem nav paredzēts Civillikumā kā pamats līguma atzīšanai par spēkā neesošu. Proti, atbilstoši Civillikuma 1811. un 1893. pantam minētie iemesli var būt par pamatu atzinumam, ka konkrētā saistību tiesība ir izbeigusies.

Kolēģija, izskatot civillietu arī apelācijas instancē, atkārtoti prasītājai norāda, ka saistību tiesības izbeigšanās nav tas pats, kas saistības atzīšana par spēkā neesošu. Proti, ne saistības noilgums, ne arī tās izpildījums neietekmē pašas saistības, konkrētajā gadījumā arī šķīrējtiesas klauzulas, spēkā esamību, bet gan tās piemērojamību laikā. Šai ziņā pirmās instances tiesas spriedumā pareizi norādīts, ka šķīrējtiesas klauzulas atzīšana par spēkā neesošu nozīmētu atzīt, ka tā nekad nav bijusi apveltīta ar juridisku spēku, kas, savukārt, no lietas materiāliem un celtās prasības apstākļiem neizriet.

Līdz ar to saskaņā ar Civilprocesa likuma 432. panta piekto daļu, atzīstot pārsūdzētā sprieduma motīvus prasības noraidīšanai par pamatotiem un pietiekamiem, kolēģija pievienojas pirmās instances tiesas sprieduma argumentācijai, to neatkārtojot.

[5.2] Minēto apsvērumu dēļ apelācijas sūdzībā norādītie argumenti nedod pamatu pretēju secinājumu izdarīšanai. Kolēģija jau ir motivējusi, kāpēc šķīrējtiesas klauzulas spēkā esamību neietekmē strīdus līgumsaistību izpilde, ne arī to noilgums. Līdz ar to nepamatoti prasītāja ir arī uzskatījusi, ka darījumu var atzīt par spēkā neesošu no dienas, kad tiesā celta prasība.

Savukārt apelācijas sūdzībā norādīto apstākli, ka papildu vienošanās par strīdus līguma darbības termiņa pagarināšanu līdz 2009. gada 31. decembrim sevī neietver atsauci uz šķīrējtiesas klauzulas piemērošanu, prasītāja nepamatoti novērtējusi kā gribas defektu, kas būtu par pamatu darījuma atzīšanai par spēkā neesošu. Šī apstākļa novērtēšanā attiecīgā strīdā, ja tāda prasība būtu celta, tiesa, iespējams, varētu vien konstatēt, ka līdz ar papildu vienošanās slēgšanu puses vienojušās turpmāk šķīrējtiesas klauzulu vairs nepiemērot. Taču šajā lietā izskatāmās prasības robežās minētajam apstāklim nav izšķirošas nozīmes, turklāt tas pats par sevi arī neliecina par trūkumiem gribas īstumā, proti, maldību, viltu vai spaidiem, 2008. gada 1. aprīlī parakstot strīdus līgumu.

[6] Noraidot celto prasību, saskaņā ar Civilprocesa likuma 42. panta otro daļu no prasītājas par labu valstij piedzenami iepriekš nesamaksātie tiesas izdevumi – ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi, kas pirmās un apelācijas instances tiesā kopā radušies 5,92 *euro* apmērā (lietas 3., 3.A lapa).

[7] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 204.[1] panta pirmo un otro daļu sprieduma labprātīgai izpildei nosakāms 10 dienu termiņš no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

R e z o l u t ī v ā d a ļ a

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 430. un 432. pantu, Civillietu tiesas kolēģija

n o s p r i e d a

noraidīt SIA „BOLDERĀJAS KUĢU REMONTA RŪPNĪCA" prasību pret Sabiedrību ar ierobežotu atbildību „KVT L" par līguma atzīšanu par spēkā neesošu.

Piedzīt no SIA „BOLDERĀJAS KUĢU REMONTA RŪPNĪCA", reģistrācijas numurs 40003184335, valsts ienākumos tiesas izdevumus: ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 5,92 *euro* (pieci *euro* un deviņdesmit divi centi).

Valsts ienākumos ar lietas izskatīšanu saistīto izdevumu samaksa veicama pēc šādiem rekvizītiem: saņēmējs Tiesu administrācija, reģistrācijas Nr. 90001672316, konta Nr. LV51TREL2190458019000, saņēmēja banka Valsts kase, BIC kods TRELLV22, iemaksas mērķī jānorāda 21499 un lietas numurs, dati lietas dalībnieka identificēšanai.

Noteikt sprieduma daļā par tiesas izdevumu piedziņu labprātīgai izpildei 10 (desmit) dienu termiņu no sprieduma spēkā stāšanās dienas, nosakot, ka sprieduma labprātīgas izpildes gadījumā samaksu apliecinoši dokumenti iesniedzami Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas kancelejā.

Spriedumu var pārsūdzēt 30 (trīsdesmit) dienu laikā no sprieduma pasludināšanas dienas Latvijas Republikas Senāta Civillietu departamentā, iesniedzot kasācijas sūdzību Rīgas apgabaltiesā un veicot drošības naudas 300 *euro* samaksu Latvijas Republikas Augstākās tiesas, reģistrācijas Nr. 90000068892, kontā Nr. LV83TREL8280010000000 Valsts kasē.

Tiesnesis A.Dundurs

Tiesnese S.Beļajeva

Tiesnese Dz.Zvaigznekalna-Žagare

DOKUMENTS PARAKSTĪTS ELEKTRONISKI AR TRĪS TIESNEŠU ELEKTRONISKAJIEM PARAKSTIEM UN SATUR LAIKA ZĪMOGU